

אז מה צריך להשתנות בשוק הפנסיה הישראלי

יש הרבה מאוד בעיות בענף החיסכון לפרישה בארץ, אבל יש גם כמה פתרונות • הנה כמה מהם, לידיעת הרגולטורים

מאת רועי ברגמן

חשוב לציין שיש פתרונות לכשלים בשוק, שרובצים לפתחם של כלל הש' חקנים בו - החל מהממונה על החיסכון באוצר, דרך הגופים המוסדיים, וכלה במשווקים ובבנקים.

קרן בניהול פשוט

צוות חוקרים שכלל את מנכ"ל האוצר לשעבר ירום אריאב, ד"ר רועי שלם, בועז רם ואורית גרינבאום ניסה למצוא פתרון לבעיות בענף, ובין היתר קבע שבהיעדר יתרון אמיתי לניהול ההשקעות האקטיבי והיקר - שבדרך כלל לא מכה את מדרי השוק - על הגר' פים המנהלים ליצור מסלול ברירת מחדל. אם למרות עלויות הניהול הגבוהות, התשואות של קרנות הפנסיה נמוכות ביחס לסיכון שהן לוקחות, ייתכן כי דווקא מסלול שמופעל על ידי מערכת "רזה" הוא הפתרון האידיאלי.

לא צריך ללכת רחוק כדי למצוא מודל כזה. כשקרנות הפנסיה הוותיקות קרסו וחולצו, הן הוכנסו לניהולה של "עמיתים", חברה ממשלתית הדואגת לאיזון הקרנות ולהמשך קיומן. הן אומנם זוכות לתמיכה ממשלתית, הן בהזרמת כספים והן בשיעור גבוה יותר של אג"ח מיעודות, אבל גם בנטרולה

בימים האחרונים נגענו בכמה בעיות בשוק החיסכון הפנסיוני, כמו ריכוזיות, מחירים גבוהים והיע' דר ייעוץ אובייקטיבי. כמו כן יש עוד בעיות, כמו מיעוט מוצרים, שמחכות לטיפול המפקחת על הביטוח, שוק ההון והחיסכון באוצר דורית סלינגר, אבל בשורה התחתונה, האחריות כיום מוט' לת על כתפי החוסכים, שרובם נרתעים מלקחת אותה.

משתכרי שכר נמוך נפגעים פעמיים ממצב הענף: חוק פנסיה חובה - שנוי עד לפתור מצב שבו אנשים לא חוס' כים לגיל פרישה, ונופלים לעוני עם יציאתם ממעגל העבודה - כלל עבורם גזירה כפולה. מלבד הקישוין בהכנסה כיום, אותם חוסכים לא מקבלים בדרך כלל ייעוץ הולם, ולא את המוצר שי' עניק להם את הקצבה הגבוהה ביותר. לרוב הם גם משלמים דמי ניהול מר' ביים, ומסבסדים עובדים חוקים יותר - אלו שמועסקים בארגונים גדולים. דמי הניהול הגבוהים שלהם לקרנות הולכים לכיסוי הוצאותיהן של מערכות גדולות ומנופחות, שלצד מנגנוני התפעול, מממנות גם שכר-עתק למנהלים.

פנסיה בגובה העיניים

כתבה אחרונה בסדרה

סית על מוצר בינוני.

שכלול הייעוץ בבנקים

לפי צוות החוקרים בראשות אריאב, מלבד מסלול חדש, דרוש פתרון גם בתחום הייעוץ לחוסכים. הבנקים, שלא מממשים כיום את מודל הייעוץ האובייקטיבי שהם מחוייבים לו, צריכים לפשט אותו, ולחלקו לשני רבדים.

הרובד הראשון יהיה ייעוץ בסי' ס', שבו הלקוח מופנה לאותה פנסיית ברירת מחדל פשוטה, בתמורה לעמלת הפצה נמוכה (כיום התקרה של עמלת ההפצה בבנקים היא 0.25% מהצבירה הכוללת). הכוונה היא שהבנקים לא יבצעו ייעוץ מלא ופרטני, אלא שיווק מהיר של מוצרי מדף (המחייב שינוי חקיקה). היתרון בייעוץ מהיר כזה הוא הזמינות, לאור הפריסה הרחבה של סניפי הבנקים.

הרובד השני יהיה ייעוץ מותאם, על כלל היבטי הפיננסיים וברמי ייעוץ גבוהים יותר - שייצור תמריץ גם לבנ' קים, כי אחרת ספק אם יעשו זאת.

יש גם מי שלקח את הרעיון הזה רחוק יותר. פרופ' מריו בלכה, שהיה מועמד לנגידות בנק ישראל, אף הציע לתת לבנקים לחזור ולנהל קרנות פנסיה,

של תמיכה זו, "עמיתים" מוכיחה שניתן לנהל קרן פנסיה במודל "רזה" וברמי ניהול נמוכים משמעותית. מסלול כזה עשוי להוות פתרון מצויין לאוכלוסיות מעוטות יכולת, שנדרשות לחסוך כחלק מחוק פנסיית החובה, אך נאלצות לשלם דמי ניהול גבוהים יח'

וכך להוויל עמלות. אך מדובר בעיקרון שסותר את רפורמת בכר, ולא בהכרח יתורגם לתועלת הציבור.

להגביל משיכת פיצויים

יוני קופרמן, ראש חטיבת החיסכון ארוך-הטווח בכלל ביטוח, מציין עוד מספר צעדים. אחד מהם הוא הגבלת האפשרות למשוך את הפיצויים מק' רן הפנסיה, למשל לפי גיל מינימלי, כדי לשמר כמה שיותר כסף בחיסכון. רעיון נוסף הוא עידוד חיסכון דרך מתן תמריצים. כך, למשל, ניתן לשמור חס' כונות, כמו קרן השתלמות, כהשלמה לקצבת הפנסיה. המדינה יכולה לעודד איפוק כזה באמצעות מתן מענקי התמ' דה לחוסכים.

העלאת גיל הפרישה

העלאת גיל היציאה לפנסיה היא אחת הסוגיות השנויות במחלוקת, ואולם ייתכן שלא יהיה מנוס מלעשות זאת, לגברים ונשים כאחד, כדי לאפשר להם יותר שנות חיסכון - שיממנו את התארכות חייהם אחרי היציאה לפנסיה. פתרון כזה צריך לכלול, כמו כן, גם מענה לחוסכים בני גיל 60 ויותר שאינם מצליחים לקחת חלק בשוק העבודה.

מה אתם יכולים לעשות בינתיים

- 1 קחו אחריות**
אל תדחו את הטיפול בנושא הפנסיה, כדי לא לגלות שזכרתם מאוחר. בדקו איך ניתן לשפר את החיסכון שלכם לפרישה, גם אם אתם צעירים בעבודה סטודנטיאליית
- 2 קראו את הדוח השנתי**
מדוח הפנסיה שאתם מקבלים תוכלו ללמוד הרבה: היקף החיסכון, מה הוא כולל, כמה דמי ניהול אתם משלמים, וגם ניסיון לחזות את הקצבה שתקבלו בסופו של דבר
- 3 עדכנו פרטים בקרן**
בדוח מופיעים גם פרטים אישיים שלכם, כמו המצב המשפחתי. אם היו בו שינויים - למשל הולדת ילד נוסף במשפחה - עדכנו את הקרן כדי להתאים את הכיסוי הביטוחי
- 4 התמקחו על דמי הניהול**
שאפו לשלם כמו ממוצע דמי הניהול בקרן שלכם (מופיע בדוח) ובקרנות אחרות (ניתן למצוא במחשבוני פנסיה באינטרנט). נסו להתמקח מול קרן הפנסיה, או לעבור קרן
- 5 נסו לא למשוך את פיצויי הפיצויים**
פיטרו אתכם? השתדלו מאוד לא למשוך את כספי הפיצויים. הכסף שמפריש המעביד עבורכם יופשר לכם בגיל הפרישה. משיכתו, במיוחד בגיל צעיר, עלולה לקזז עד שליש מהחיסכון
- 6 אל תסתפקו בפנסיה**
בדקו אפשרות ליצירת חיסכון מקביל. כל חיסכון נוסף שתוכלו לשמור לעצמכם לגיל מאוחר יותר, כמו קרן השתלמות, יאפשר לכם רמת חיים גבוהה יותר בגיל הפרישה